

Pane náměstku předsedy vlády !

Páni ministři !

Vláda nás pověřila vážným a zodpovědným úkolem prozkoumati materiál předložený bezpečnostními úřady o podezření z účasti na protistátní činnosti pana náměstka předsedy vlády Jána Ursínyho a po bedlivém zvážení údajů posouditi míru, závažnost a rozsah vznesených obvinění a učiniti z nich závěry, jež sdělíme vládě.

Oznamuji Vám, že případ v kabinetu pana náměstka předsedy vlády Ursínyho vyšel najevo zcela prostě a přirozeně. Jeden z uvědomělých a republice oddaných účastníků událostí v kabinetu v kritický den zahlazování stop Obuchovy činnosti, který žádal, aby nebyl jmenován, vědom si právních důsledků protizákonného jednání svého i všech zúčastněných, učinil o věci oznámení bezpečnostním úřadům. Prosím, aby pánové tento moment uchováli laskavě před každým v tajnosti.

Poněvadž bezpečnostním úřadům bylo známo, že Obuch je ve styku se spojkou Ďurčanského ve Švédsku dr. Ďatelinkou, a podle udání byly v písemnostech, ukrytých v kabinetu před prohlídkou Obuchovy kanceláře orgány státní bezpečnosti, dopisy ze Švédska, oprávněně vzniklo podezření, že má Obuch v kabinetu pomocníky. Poněvadž v té době neměla státní bezpečnost ještě průkazného dokumentárního materiálu o Obuchových stycích s dr. Ďatelinkou, bylo nutno zakročit rychle a rázně, aby tato významná corpora delicti, která se nacházela v pokladně, v níž byly uloženy i všechny tajné spisy pana náměstka Ursínyho, byla zajištěna ve prospěch úspěšného vyšetření a usvědčení vyzvědače a rozvratníka Otto Obucha.

Osoba, která případ udala, odevzdala bezpečnostním orgánům i roztrhané dopisy a písemnosti kompromitující Obucha, které zničil a hodil do koše přednosta kanceláří kabinetu ing. Kubrický. Fotografické snímky těchto dokumentů Vám zde, pánové, předkládám.

Myslím, že proto musíme uznati plnou oprávněnost bezpečnostních orgánů vyšetřujících případ, že požádali pana předsedu vlády o po-

volení provést bezodkladně výsledky všeho personálu kabinetu, zúčastnivšího se zahlazování stop Obuchovy zločinné protistátní činnosti a na základě těchto výsledků i úředně otevřít pokladnu, v níž byly zbylé dokumenty ukryty. Připomínám, že pokladna měla být otevřena za přítomnosti pana ministra Pietora, který však odmítl zúčastnit se tohoto úředního výkonu. Otevření pokladny se za úřad předsednictva vlády zúčastnil pan odborový přednosta dr. Červíček s dalším vysokým úředníkem, a jeho osoba je snad dostatečnou zárukou, že bezpečnostní orgány, pátrající po Obuchových dopisech, nesáhly v pokladně na nic, kromě kompromitujících dopisů. Prohlídky se zúčastnil ostatně za kabinet pana náměstka Ursínyho i jeden jeho úředník a to dr. Karas.

Tento druhý zásah bezpečnostních orgánů v kabinetu pana náměstka Ursínyho měl plný úspěch. Pachatelé se doznali a ukrytý písemný materiál, kompromitující a usvědčující vyzvědače Obucha i Ďatelinku, byl s jinými písemnostmi, cennými pro další vyšetřování spiknutí na Slovensku v pokladně vskutku nalezen.

Postup orgánů státní bezpečnosti byl zcela

v mezích zákonných předpisů a nařízení a byl proveden ohleduplně a korektně, jak se slušelo vůči osobě pana náměstka Ursínyho, který do dnešního dne nebyl nikým dotazován, a tím méně vyslýchán na okolnosti jakýchkoliv svých styků s Obuchem nebo o své účasti na zahlazování stop jeho činnosti.

Považoval jsem za nutné říci Vám toto předem, než se dáme do rozboru materiálu, předloženého vyšetřujícími orgány a přecházím k věci samé.

Výpis z protokolu sepsaného s Ottou OBUchem
na pověřenectvu vnitra v Bratislavě, odb. VII.,
dne 30. IX. 1947.

/: Str. 14.:/

" Byl mi dán k dispozici celý dosud vyšlý materiál, zejména bulletiny domácího a zahraničního tisku, jakož i tisk nám nepřátelský. Souhlasil jsem se svojí úlohou v kabinetu pana náměstka předsedy vlády a své místo jsem dne 1. září 1946 nastoupil. Hned v prvních dnech napsal jsem Dilongovi dopis, ve kterém jsem mu oznámil změnu svého zaměstnání a dal jsem mu slib, že nyní budu moci posílat více zpráv, které se v kabinetu dozvím.

Na to jsem dostal od Dilonga odpověď, že s mým zaměstnáním souhlasí a že i Bobor je o věci informován, projevuje souhlas a doufá v další spolupráci. "

/: Str. 15. :/

" Ursíny měl čas rozdělen tak, že jsem mu ráno referoval o politických událostech a odpoledne, kolem 2 - 3 hod. zavolal si mě obyčejně k sobě a tehdy zase on, způsobem přátelského a poloúředního rozhovoru, vracel se znovu k mému rannímu referátu, případně rozváděl blíže své názory o věcech, o kterých jsme téhož dne ráno spolu debatovali. Stávalo se, že v těchto

odpoledních rozhovorech jsem s ním prodebatoval ráno mnou nadhozené otázky."

/: Str. 16. :/

" Již při těchto referátech se na mě pan náměstek předsedy vlády často obrátil s tím, abych mu vyjádřil svoje mínění. "

" Panu náměstkovi předsedy vlády vyhovovalo u Ďurčanského to, že hned od začátku tento věděl co a jak chce, že v emigraci založil Slovenský akční výbor s přesně vymezeným programem, se kterým v zásadě nemohl souhlasit, ale souhlasil s jeho prováděním. U Sidora se mu nelíbila jeho politická liknavost, jakož i jeho osobní třenice s Ďurčanským. "

/: Str. 17. :/

" Pan náměstek předsedy vlády se přede mnou několikrát rozhovořil o vnitřních poměrech v DS a měl jsem dojem, že našel člověka, kterému může o všech těchto věcech vyprávět. "

/: Str. 18. :/

" Během času uměl jsem si již z amerických novin přesně utvořit obraz o obou politických směrech v emigraci a moje referování panu náměstkovi předsedy vlády vedl jsem v tom smyslu, jako bych se měl od něho dozvědět, který směr by panu náměstkovi předsedy vlády za změněných poměrů vyhovoval.

Pan náměstek předsedy vlády byl však vůči mně velmi obezřelý, protože ještě přesně nevěděl, na čí stranu se já osobně kloním a koho případně dále informuji. Jak jsem již podotkl dříve, u Ďurčanského se mu líbila jeho odvaha, se kterou za tak těžkých politických poměrů zasahuje ze

zákulisí, i když celkem v mizivé míře a celkem bezvýsledně pro dnešní politický směr v ČSR, a odvažuje se pracovat v politickém podsvětí. Sidorova váhavost v politickém nazírání mu neimponovala.

Nejednou se mě ptal, na kterou stranu bych se klonil, kdybych měl možnost. Takové otázky mě přímo překvapovaly, neboť jsem je nemohl spojit se svým postavením. Pan náměstek zpozoroval moje překvapení a jednou mně při podobném rozhovoru žertem řekl, že jako mladý a průbojný člověk, toužící po kariéře, jistě bych se přidal na stranu Ďurčanského. "

/: Str. 19. :/

" Ale již tím, že se o věci / míněno: o emigraci / psalo, informovala se nepřímo veřejnost. Byl to jeden z prostředků obeznámiti veřejnost o činnosti slovenské emigrace. "

" Ba, šel jsem tak daleko, že jsem panu náměstkovi ukázal i leták dr. Ďurčanského a Slovenského akčního výboru. Byl jsem překvapen, že se mě nezeptal, od koho a odkud ho mám. "

/: Str. 20. :/

" Ursíny mně potom častěji zdůrazňoval moji povinnost tiskového referenta psát do novin a informovat tak veřejnost o těch skutečnostech ze zahraničí, které jsem se z novin a bulletinů dočetl. Při každé takové příležitosti mně zdůraznil, abych v těchto článcích zdůraznil Ďurčanského protikomunistický postoj. Tyto články jsem někdy musel vypracovat ve formě přednášky, případně jako informace pro jiné osoby. Mám dojem, že tyto moje výtahy z novin a jiných časopiseckých pramenů používal pan

náměstek předsedy vlády při svých cestách po Slovensku, zejména při politických přednáškách. Tyto články jsem později uveřejňoval jako krátké zprávy v "Nových prúdech", případně jako bulletiny DS, která si je cyklostylovala a rozesílala po jednotlivých sekretariátech. V této domněnce mě utvrzuje to, že DS vydávala podobné bulletiny z oblasti hospodářské, které vydávalo nepřímo pověřenectvo zemědělství a pověřenectvo informací. Moje zprávy, které jsem čerpal z novin, byly takového rázu, že podobné nedostávala ani pověřenectva, ani ministerstva. Byly určeny jen členům vlády.

Přiznávám se, že jsem byl rád, když jsem mohl u pana náměstka opatřiti pro dr. Đurčanského tak cenné zprávy; zejména důvěrné informování mé osoby o politickém zákulisí DS. Tuto informaci pana náměstka jsem téměř doslova reprodukoval v dopisech dr. Đurčanskému, nezapomínaje přitom přidati svoje poznámky, zejména tu, jak chce zneužívatí postavení katolíků v DS pro svoje stranicko politické cíle.

Dále jsem dr. Đurčanskému napsal svůj dojem, že náměstek předsedy vlády kvituje s jakýmsi uspokojením fakt, že dr. Đurčanský z celé zahraniční akce jediný přesně ví, co ze svého politického programu bude v budoucnosti zastávat, nehledě při tom na Sidorův postoj, neboť logicky by vyplývalo, že by v zahraničním boji se s dr. Đurčanským spojil, případně s ním po rozdělení úloh spolupracoval.

/: Str. 21.-22. :/

" Počátkem listopadu obdržel pan náměstek

předsedy vlády přes Ameriku dopis, podepsaný vlastnoručně dr. Ďurčanským. K tomuto dopisu byla přiložena i dvě memoranda, vypracovaná pravděpodobně dr. Ďurčanským.

V dopise, jak se pamatují, psal dr. Ďurčanský Ursínymu proto, že jako čelný funkcionář v dnešním státním zřízení jistě vidí nedostatky, které s sebou přinesl čas a politický vývoj na Slovensku. Ostře odmítl ilegální činnost Ursínyho v r. 1939 - 1944 a vyhlásil ji za neplatnou. Poté se Ďurčanský obrátil na náměstka předsedy vlády s nadějí, že jako demokrat bude od přijetí tohoto dopisu intenzivněji uplatňovati demokratické zásady v tom státním zřízení, které sám pomáhal budovat. V dopise mu vytýká, že i když už zamítl nacionální pohyb Slováků, nesmí zamítnouti jeho svaté právo a povinnost v boji proti komunismu, neboť jeho demokratické smýšlení je neslučitelné s komunistickým učením. Žádá ho, aby si připojená memoranda důkladně pročetl a podle nich v daných možnostech pracoval, i když je samozřejmé, že od něho nemůže nic žádat, co by přímo podpořilo politické snahy dr. Ďurčanského. Dále dr. Ďurčanský Ursínymu psal, že bude-li účinně bojovati proti komunismu, spokojí se s jeho prací.

Připojená dvě memoranda obsahovala státnická pojednání dr. Ďurčanského, zaslaná OSN a mírové konferenci. V obou memorandách prohlašuje Ďurčanský, že Slovensko s daným stavem nesouhlasí, a zejména nesouhlasí s tím, že bylo zařaděno mezi ty státy, které přijaly a souhlasily s učením komunistickým. Dr. Ďurčanský ob-

Šírně rozebírá celou slovenskou minulost a její křesťanský charakter.

Náměstek předsedy vlády si nechal dopis i obě memoranda opsat ve svém kabinetu a originály postoupil ministerstvu vnitra v Praze. "

" Pan náměstek předsedy vlády měl mnoho výhrad proti vývodům Ďurčanského v jeho memorandu. Zejména v otázce slovenské státnosti, která za daného politického stavu je úplně vyloučená, ale projevoval jakési nepřímé sympatie s názory dr. Ďurčanského ve věci komunismu a křesťanství, a neslučitelnosti těchto dvou světových názorů na Slovensku. Je samozřejmé, že on jako demokrat nemohl s komunistickou naukou souhlasit, ale překvapovalo mě, jak si pan náměstek osvojil názory Ďurčanského na tento problém.

K těmto memorandům a k dopisu Ďurčanského jsme se později ještě několikrát vrátili a vím, že náměstek Ursíny se i žertovně o těchto listech vyjádřil, jako kdyby prý dr. Ďurčanský chtěl panu náměstkovi předsedy vlády referovat o své politické činnosti v zahraničí. "

/: Str. 23.-24. :/

" V té době byl již dr. Tiso na Slovensku v Bratislavě a od náměstka Ursínyho jsem se dozvěděl, že na Národní soud i Demokratickou stranu, jakož i na jednotlivé politiky přicházejí přípisy s mnohými jmény, ve kterých tyto osoby dožadují se osvobození dr. Tiso, ba dokonce žádají, aby proces s dr. Tiso byl potlačen. Náměstek Ursíny se mi o této věci zmínil velmi obsažně, a řekl mi všechno, anebo téměř všechno, co s touto podpisovou akcí souviselo. Položertem - polovážně mi nadhodil, že takové věci by se zahraničí hodily, zejmé-

na kdyby americké noviny psaly o množství podobných přípisů, které političtí činitelé na Slovensku dostávají.

Náměstek předsedy vlády již v té době jistě tušil těžkosti, které se vyskytnou kolem procesu s dr. Tiso a jistě měl obavy, že závazek, který on a jeho společníci dali t.zv. katolickému křídlu DS, totiž, že dr. Tiso bude osvobozen nebo alespoň nebude popraven, nebude moci splnit. Proto by byl rád, aby americké noviny jak dr. Ďurčanského, tak i Karla Sidora v této jeho akci jim zde doma pomohly.

Mám téměř dojem, že hledal spojení na americké noviny, které by byly ochotny pomoci v této těžké situaci DS. Odůvodňuji to tím, že při mých referátech z amerických novin se mě několikrát ptal, zda nevím, jest-li by některé noviny byly ochotny postavit se za osobu dr. Tiso. "

/: Str. 25. :/

" Podrobně jsem opsal dr. Ďurčanskému hromadné přípisy a podpisy jednotlivců, i skupin týkající se blížícího se soudu s dr. Tiso, jakož i poznámku Ursínyho, že by bylo třeba tyto podpisy zaslat do amerických novin.

Chtěl jsem se ukázat před dr. Ďurčanským, a proto jsem se Ursínyho zeptal, jak by se tato věc dala zařídit. "

/: Str. 27. :/

" Můj osobní dojem je ten, že náměstek předsedy vlády přede mnou hovořil z taktických důvodů docela jinak proto, že měl asi již tušení a vědomost o tom, že jsem ve spojení se zahraničím, což zneužil. Tak na př. velmi

ostře již tehdy odsuzoval předsedu Národního soudu, jakož i ostatní žalobce, z čehož jsem měl dojem, že se chce přede mnou veremocí postavit do pozy kritika celého procesu. "

/: Str. 28. :/

" Mé referáty u pana náměstka byly na denním pořádku a pan náměstek nepřestával přede mnou kritisovati celé ovzduší kolem procesu proti dr. Tiso. Z toho všeho jsem měl bezprostřední dojem, že náměstek předsedy vlády tím ode mne nepřímou žádá, abych tyto " křivdy " rozšířil mezi známými jak na Slovensku, tak případně i v zahraničí. "

/: Str. 29. :/

" Pan náměstek předsedy vlády, jak jsem se dozvěděl, již v té době spolu s dr. Lettrichem a jinými osobami podnikali vše možné, aby odstranili předsedu Národního soudu. Protože se jim to nepodařilo, i přede mnou, i před jinými osobami v kabinetu ostře kritisoval dr. Daxnera a já jsem měl dojem, že to říká proto, abych jeho názory o tom sám rozšiřoval.

Ovšem, co jsem od náměstka předsedy vlády v tomto stadiu procesu proti dr. Tisovi získal, napsal jsem i dr. Ďurčanskému, abych tím alespoň částečně nahradil svoji nemohoucnost rychlého zasílání materiálu z procesu. "

" Pan náměstek předsedy vlády chtěl, jak jsem již výše vzpomenu, na místo dr. Daxnera dosadit jinou osobu, neboť byl

přesvědčen, že nynější předseda Národního soudu jest stranicky zaujat proti obžalovanému dr. Tiso a podle toho potom udává i celý směr procesu. "

/: Str. 30.-31. :/

" Všechny tyto skutečnosti jsem oznamoval dr. Ďurčanskému. Pamatuji si, že jsem to jednou i nepřímou nadhodil panu náměstkovi ve formě otázky, že co by se stalo, kdyby veřejnost poznala celé zákulisí, případně, jak by se pan náměstek stavěl, kdyby se o této otázce veřejně psalo, t.j. o tendenčnosti soudu. On mi na to odvětil, že věří, že přijde čas, kdy se toto všechno veřejnost doví. Já jsem mu tuto otázku nadhodil jen pro jakési vlastní vnitřní upokojení a když jsem od něho dostal takovouto odpověď, nepovažoval jsem své referáty dr. Ďurčanskému za nějaké zvláštní provinění, t.j. když je náměstek předsedy vlády přede mnou veřejně vyprávěl.

Asi v únoru dostal pan náměstek další dopis od dr. Ďurčanského. Celý dopis byl vlastně podrobně rozebraný problém viny a nevinu dr. J. Tiso tak, jak ho viděl dr. Ďurčanský. O tomto dopisu jsem s náměstkem podrobně debatoval, neboť mi jej dal přečísti a i americké noviny, hlavně " Slovák v Americe " a " Slovenská obrana " se o celém procese zešíroka rozepisovaly.

Pan náměstek s mnohými vývody dr. Ďurčanského souhlasil a dal najevo, že ani on, t.j. náměstek předsedy vlády, by nedovedl lépe slovy vystihnouti pravé pojmenování a charakterisování určitých zjevů vyskytnuvších se v procesu. Pamatuji se, že jsem mu tehdy znovu položil

otázku, kým je asi dr. Ďurčanský tak podrobně informován, na což mi náměstek předsedy vlády odpověděl, že tento má na Slovensku mnoho dobrých a spolehlivých zpravodajů. Náměstek předsedy vlády doprovodil tato slova takovým posunkem tváře, že jsem měl dojem, jako kdyby mezi tyto dobré zpravodaje počítal i mě.

Při jiné příležitosti jsem mu opět referoval o velké, hromadné podpisové akci ve prospěch dr. Tiso, jak jsem se o ní dozvěděl z novin. Hlavně časopis "Dnešek" psal o tisících podpisů ve prospěch dr. Tiso.

Přiznávám se, že jsem tuto zprávu převzal a napsal jsem ji dr. Ďurčanskému s udáním pramene. Když zpráva vyšla v amerických novinách, ukázal jsem ji panu náměstkovi předsedy vlády, který tuto moji zprávu přijal s uspokojením a rozhovořil se přede mnou o celé podpisové akci.

Vzpomínal, že se o věci hovořilo i mezi poslanci DS, kteří se tomuto zjevu marně pokoušeli čeliti, ale lid šel spontánně za věcí, ba staly se prý i případy, že místní funkcionáři DS celou tuto akci neoficiálně organizovali.

Podpisová akce se neomezovala jen ve prospěch dr. Tiso, ale byla nejednou namířena proti osobě předsedy Národního soudu, což náměstek předsedy vlády nepřímě schvaloval a měl jsem dojem, že s touto druhou akcí sám souhlasí. "

/: Str. 34. - 36. :/

" Dne 16. dubna bylo mimořádné zasedání vlády, které bylo vyhlášeno za tajné a jediným bodem programu bylo projednání žádosti dr. Tiso o udělení milosti. Já jsem osobně toho dne nezůstal až dokonce v úřadě, neboť pan náměstek

vlády nám již ráno naznačil, že zasednutí vlády bude trvati delší dobu a není naděje na záchranu dr. Tiso před výkonem trestu smrti.

Druhého dne ráno nám pan náměstek podal zprávu o zasednutí vlády. Mně potom osobně ještě jednou při mém referátu, poněvadž časopisy už o celé věci psaly, některé podrobnosti objasnil. Na podkladě těchto jeho slov jsem si pro sebe sestavil rekonstruované zasednutí vlády, reprodukuje slova pana náměstka tak, jak mi je povídal, jako výroky jednotlivých ministrů v ústřední vládě. Toto reprodukování, jak jsem později zjistil, bylo nesprávné a nepřesné. Neměl jsem s ním žádné úmysly, chtěl jsem si jen blíže zapamatovati určité výroky, jak mi je pan náměstek naznačil. Právě tak nepřesné potom byly i moje výroky jednotlivých ministrů, jak jsem si je já zapsal pro svoji soukromou potřebu, poněvadž bylo nemyšlitelné, abych si z prvního poslechu obšírné materie dovedl všechno zapamatovati.

Toto vzpomínám proto, neboť tento vlastnoruční zápis o mimořádné schůzce vlády zůstal v mém stole v kabinetu. Sám jsem ho považoval za nepřesný a tím i neupotřebitelný, a to tím více, že o několik dnů později se mi dostal do rukou autentický zápis o této schůzce vlády.

Celý případ se odehrál takto :-

Asi na druhý den zavolal si mě pan náměstek do svého kabinetu a podal mi tajný protokol o tomto zasednutí vlády s tím, abych ho pětkrát opsal. Řekl mi, že je to velmi důvěrné, abych si s celým opisováním pospíšil a vrátil mu co nejdříve všech pět průklepů. Vyhotovil

jsem těchto pět průklepů a vrátil jsem mu je. Tehdy mi pan náměstek dal jeden z těchto průklepů do ruky a řekl mi, abych z něho proň udělal článek, v němž bych na podkladě tohoto protokolu ozřejmil celé zákulisí, v jakém se hrálo při pojednání o milost. Při tom mi povídal, abych v článku vyzvedl tu skutečnost, že ministři DS hlasovali pro milost. Já jsem článek v tom smyslu a podle jeho příkazu sestavil a dal jsem mu ho. Náměstek předsedy vlády mi řekl, že si ho přečte. Průklep protokolu tajného zasedání ode mne nežádal. Ještě téhož dne jsem byl u pana náměstka, nevím přesně proč. Na jeho stole ležel můj článek, v němž již náměstek předsedy vlády činil nějaké opravy. Můj článek v časopise uveřejněn nebyl, zjistil jsem to v "Čase". Kdo napsal druhý článek, nevím, ani jsem po věci nepátral. Poněvadž mi pan náměstek předsedy vlády při odevzdávání mého článku povídal rozhořčeně a znechuceně, že se o celém případě musí všichni dozvědět, měl jsem dojem, že mě tím nepřímo nabádá, abych s průklepem, který ode mne nežádal ani tehdy, ani později, naložil volně.

Průklep tohoto protokolu jsem zaslal Čulenovi s tím, aby ho opsal, neboť jsem myslel, že ho pan náměstek předsedy vlády bude po čase tento ode mne žádat, aby jeden průklep nechal / Čulen / u sebe v Bratislavě a druhý, spolu s tím, který jsem mu já poslal, mi vrátil do Prahy. Tak se i stalo. Já jsem jeden exemplář, opsaný v Bratislavě, poslal dr. Đurčanskému do Říma. Již před tím jsem dr. Đurčanskému o tom psal, vysloviv své obavy z případného odhalení, že by mnoho osob těžko neslo odpovědnost a následky, poněvadž však pan náměstek ode mne nežá-

dal ani po 10 - 14 dnech protokol, poslal jsem ho dr. Ďurčanskému. On mi příjem potvrdil.

Dodatečně připojuji, že dr. Ďurčanský poslal panu náměstkovi předsedy vlády asi v první polovině měsíce března nové memorandum ve formě dopisu, v němž se ohrazuje proti právoplatnosti Národního soudu, jakož i celého souzení dr. Tiso v Bratislavě. Zešíroka odůvodňuje právní nepodloženost Národního soudu v Bratislavě, jakož i jeho protizákonné stíhání dr. Tiso. Když jsem o věci s panem náměstkem hovořil, měl jsem dojem, že s mnohými vývody dr. Ďurčanského v tomto dopise souhlasí a uznává jeho argumenty, případně je na některých místech ještě doplňoval, nebo opravoval.

Pokud si pamatuji, komentář pana náměstka k vývodům Ďurčanského memoranda, lépe řečeno listu, byl asi ten, že jsou určité rozpory zákonných ustanoveních mezi minulostí a dneškem. Myslím, že pan náměstek narážel na t.zv. židovské zákony. "

/: Str. 74. :/

" V " Národní obrode " a v " Pravde " jsem se dočetl, o jakémsi otevřeném listu Konstantina Čulena, který byl uveřejněn v časopisu amerických Slováků " Jednota ". Když jsem o věci referoval panu náměstkovi předsedy vlády, tento mi na můj referát řekl, že Čulen by mohl být rád, že dýchá, a neměl by rozdvajovat emigraci v zahraničí. "

/: Str. 92. :/

" Pan náměstek předsedy vlády mi postupem času ve formě rozhovoru sděloval i takové věci, do kterých jsem neviděl, a které mě do té míry

ani nezajímaly, z čehož jsem vycítil, že o mém spojení se zahraničím ví, nebo alespoň tuší, pouze ještě neví, na kterou skupinu jsem zapojen. Tento dojem jsem nabyt z toho, že se střídavě zmiňoval přede mnou i o skupině Karla Sidora a jeho spolupracovníků, jindy zase o skupině Ďurčanského a jeho lidech.

Právě na těchto rozhovorech jsem si utvořil mínění, že pan náměstek o mém spojení ví a dává mým prostřednictvím na vědomí svůj názor lidem, pracujícím v zahraničí. V dopisech dr. Ďurčanskému jsem se o tom zmínil, nezapomínaje připomenouti, že to, co mu píši, je názor mého šéfa, náměstka předsedy vlády. "

/: Str. 96. :/

" Pamatuji si dále, že když jsem panu náměstkovi činil několikrát náznaky, že jsem ve spojení se zahraničím, několikrát mi řekl, že o věci již ví, že o ní slyšel a jeho informace byly i přesnějši než moje. Odkud tyto informace čerpal, nevím, ale musely býti z dobrého pramene. Konkrétně šlo zvláště o jeho přesné informace o účasti dr. Ďurčanského na mírové konferenci v Paříži. Na jednom ze zasedání vlády se o tom hovořilo, ale ne tak podrobně, jak to věděl pan náměstek. Od koho kromě mě zprávy čerpal, nevím, ale když o této mírové konferenci vyprávěl, byl vždy více na straně Ďurčanského než jindy. "

/: Str. 98. :/

" Počátkem května t.r. přibyla mi nová

práce. Bylo to protokolování všech osnov zákonů, osnov vládních nařízení, jich připomínkových řízení, personálních změn, doplňků a připomínek jednotlivých ministerstev, celá činnost slovenské národní rady a sboru pověřenců, všechny protokoly vlády, slovenské národní rady a sboru pověřenců. Celé toto moje nové přidělení spočívalo v tom, že mýma rukama procházely všechny státně důležité a důvěrné záležitosti, které jsem zapisoval, roztríděval jednak pro samotný kabinet, jednak pro ústřední úřady v Bratislavě.

Můj dojem byl ten, že tímto pan náměstek předsedy vlády chtěl na mě přenést celou tíhu nejen úředních povinností, ale v první řadě abych dostal volnou ruku ve výběru důvěrných a důležitých spisů pro své referování dr. Ďurčanskému. Usuzuji tak již i proto, že před tím se tato práce v kabinetu nevykonávala.

Šlo proto jen o to, abych měl možnost tyto zákony atd. dostati do ruky a mohl do nich nahlédnouti. "

/: Str. 99. :/

" Nedovedu si to dnes vysvětliti jinak, než že jsem byl přímo vyhlédnut na to, abych na jedné straně tyto důvěrné věci dostával, seznamoval se s nimi, zaujímal k nim své kritické stanovisko a takto potom podával referáty do zahraničí. Mezi zákony a jinými výše vzpomenu-tými dokumenty bylo mnoho takových věcí, které byly již od počátku v neprospěch Slováků, ačkoliv možná v konečné relaci se tento neprospěch se mohl snížit, případně vůbec odstranit. Šlo tedy o to, abych poznal podrobně novou politi-

ku, jakož i těžký zápas o prosazování a zachování slovenských požadavků v celostátních věcech. "

/: Str. 118. :/

" Pan náměstek vyslovil také nepřímé přání, že by bylo dobré, kdyby se konečně celá veřejnost dozvěděla všechno o politickém protivníkoví. Já jsem tuto jeho nepřímou výzvu chápal jako povinnost referovati o tom nejen do zahraničí, ale i svým spolupracovníkům na Slovensko. "

/: Str. 118. - 119. :/

" Tak si ku př. pamatuji, že v souvislosti s odsouzením dr. Tiso jsem se od pana náměstka dozvěděl, že bylo zatknuto několik osob. Tuto zprávu jsem napsal Čulenovi s tím, aby mi zjištěl podrobněji, co se o celém tomto zatýkání dověděl, on si zprávy získal, konkrétněji je opsal, vzpomíná na př. počet zatčených, případně stav, ze kterého se zatýkalo / kněží /, a doplniv takto moje údaje, zprávu mi vrátil, kterou jsem já, doplniv ji ještě svými novějšími údaji, případně svými výmysly, odeslal dále dr. Ďurčanskému. Tak ku př. tato zpráva v konečném znění udávala, že na Slovensku a v Bratislavě jsou hromadná zatýkání, hlavně kněží a slovenské inteligence, která se jednoznačně staví za osobu dr. Josefa Tiso. "

105

hes
13.11.47

Když byl dne 25. září 1947 zatčen pro podezření z protistátní činnosti zaměstnanec kabinetu náměstka předsedy vlády Ursínyho Otto Obuch, otevřel šéf kabinetu Ing. Antonín Kubrický za účasti některých jiných zaměstnanců násilím Obuchův psací stůl, aby odstranil kompromitující materiál, neboť správně předvídal, že bezpečnostní orgány provedou prohlídku věcí zatčeného. Tento čin podnikl Ing. Kubrický proto, aby hájil zájem úřadu a nevyvolal veřejný skandál, jak uvedl svědek JUDr. Milan Ondruš, který o tom praví :

" O věci jsme přirozeně překvapeně debatovali, při té příležitosti řekl pan Ing. Kubrický v dobré snaze, aby hájil zájem úřadu a nevyvolal veřejný skandál, že je nutné podívat se Obuchovi do stolu, zda-li tam něco nemá. Myslel tím jednak tajné úřední spisy, jednak i možný kompromitující materiál, o němž jsme předpokládali, že by tam vzhledem na Obuchovo zatčení mohl být. Já jsem prohlásil, poněvadž jsem si byl jako právník vědom, jaké by takový zásah do vyšetřování bezpečnostních orgánů mohl mít následky, že s tím nechci nic mít a odešel jsem. "

Ve stole Obuchově skutečně našel Ing. Kubrický písemnosti, které svědčily o tom, že Obuch byl ve spojení s emigrantskou protistátní skupinou Dr. Ďurčanského, jemuž podával periodické zprávy o skutečnostech, o kterých se ve své funkci zaměstnance kabinetu náměstka Ursínyho dověděl. Nalezené dokumenty předložil Ing. Kubrický náměstkovi před-

sedu vlády Ursinymu, který rozhodl, aby byly uloženy v tresoru, při čemž pátrajícím bezpečnostním orgánům byly zatajeny. K tomu vypověděl Ing. Kubrický :

" Onen dopis ze Švédska jsem si vzal s úmyslem ukázat jej panu náměstkovi a také jsem to po nějaké chvíli učinil. Pan náměstek si dopis přečetl a vrátil mi jej s poznámkou, že jsou to nějaké hlouposti. Opět jsem se vrátil do své kanceláře a věnoval jsem se své práci. Za chvíli ke mně přišla Cifriněcová a přinesla mi dopis od spolku sv. Vojtěcha z Trnavy, ve kterém se Obuchovi sděluje, že jeho práce nemohou býti přijaty, že by se celé partie musely škrtat, neboť nejsou schopné pro uveřejnění v této době. Za chvíli mně přinesla další dopis, kde mu kdosi píše, aby byl opatrný, aby mnoho nemluvil a vůbec aby si na sebe dával pozor. Na podpis jsem se ani nedíval. V mé kanceláři se postupně shromáždilo téměř veškeré úřednictvo kabinetu a nakonec přišel i pan náměstek, který si přečetl i tyto dva dopisy a vyjádřil se asi v tom smyslu, že Obuch mu připadá ztřeštěný. Nakonec dal pokyn, aby všechny dopisy byly uloženy a výslovně upozorňoval, aby se nic z toho nezničilo. Toto poslední přikázal z toho důvodu, že před tím někteří ze zúčastněných vyjadřovali se v tom smyslu, že by bylo dobré, aby se tyto věci spálily. Kdo se takto vyjadřoval, to přesně nevím, podotýkám jen, že v té době tam byl rovněž přítomen Dr. Hodža, Dr. Ondruš, paní Šimáková a obě kancelářské síly. Slečna Cifriněcová dopisy zabalila a já jsem je uložil do tresoru. Pak jsme se postupně rozešli do svých kanceláří a konečně i domů.

Asi půl hodiny po skončené prohlídce odešli zmí-

nění pánové a já jsem hned nato hlásil panu náměstkovi, že jsem nechal Obuchův stůl násilím otevřít a že jsem vybral téměř všechn materiál, který třídí Dr. Ondruš a Cifriněcová. On to pouze vzal na vědomí, aniž učinil nějaký uzávěr."

Z výpovědi zatčeného Otto Obucha je zjištěno, že tento byl za války úředníkem předsednictva vlády t.zv. Slovenského štátu, a to v jeho odboru propagandy Tido Gašpára, že psal a vydával fašistické knihy a články. Následkem toho byl také propuštěn ze služeb v Ústředí čs. filmu. Dne 1. 9. 1946 byl však přijat náměstkem předsedy vlády Ursinym za úředníka jeho kabinetu, když se mu byl svěřil se svou těžkou situací. Byl přijat přes to, že jmenovanému vyjevil i důvody svého propuštění, totiž svou činnost v ministerstvu propagandy.

V té době byl Obuch již po dobu 7 měsíců zapojen do ilegální sítě Dr. Ďurčanského a to skrze slovenského emigranta básníka Rudolfa Dilonu, s nímž si dopisoval a jemuž již tehdy podával zprávy. Také o svém novém umístění podal neprodleně Dilonovi zprávu, která se setkala přirozeně s živým souhlasem Dilonu i Ďurčanského. O tom praví ve svém protokolu Obuch :

" Byl mi dán k dispozici celý dosud vyšlý materiál, zejména bulletiny domácího a zahraničního tisku, jakož i tisk nám nepřátelský. Souhlasil jsem se svojí úlohou v kabinetu pana náměstka předsedy vlády a své místo jsem dne 1. září 1946 nastoupil. Hned v prvních dnech napsal jsem Dilonovi dopis, ve kterém jsem mu oznámil změnu svého zaměstnání a dal jsem mu slib, že nyní budu moci posí -

lat více zpráv, které se v kabinetu dozvím.

Na to jsem dostal od Dilonga odpověď, že s mým zaměstnáním souhlasí a že i Bobor je o věci informován, projevuje souhlas a doufá v další spolupráci. "

V kabinetě náměstka předsedy vlády Ursinyho mu byla nejprve svěřena funkce tiskového referenta, později však přistoupila k tomu povinnost protokolovat všechny důležité důvěrné i tajné písemnosti, takže jeho rukama procházely nejzávažnější spisy, jako osnovy zákonů a vládních nařízení, personální záležitosti, vládní protokoly, spisy, vztahující se na činnost SNR a SP, takže tím získal přehled o veškeré činnosti kabinetu a mohl si zcela volně zvoliti kteroukoliv věc, jež se mu jevila vhodnou pro Ďurčanského. Obuch sám vypověděl v tomto směru toto :

" Počátkem května t.r. přibyla mi nová práce. Bylo to protokolování všech osnov zákonů, osnov vládních nařízení, jich připomínkových řízení, personálních změn, doplňků a připomínek jednotlivých ministerstev, celá činnost slovenské národní rady a sboru pověřenců, všechny protokoly vlády, slovenské národní rady a sboru pověřenců. Celé toto moje nové přidělení spočívalo v tom, že mýma rukama procházely všechny státně důležité a důvěrné záležitosti, které jsem zapisoval, roztřídil jsem jednak pro samotný kabinet, jednak pro ústřední úřady v Bratislavě.

Můj dojem byl ten, že tímto pan náměstek předsedy vlády chtěl na mě přenést celou tíhu nejen úředních povinností, ale v první řadě abych dostal volnou ruku ve výběru důvěrných a důležitých spisů pro své referování Dr. Ďurčanskému. Usuzuji tak již proto, že před tím se tato

práce v kabinetu nevykonávala.

Šlo proto jen o to, abych měl možnost tyto zákony atd. dostat do ruky a mohl do nich nahlédnouti. "

Z výpovědi obviněného Obucha jde dále na jevo důvodné podezření, že náměstek předsedy vlády Ursiny se přesvědčil, že Obuch je agentem protistátní emigrantské organizace, usilující o násilnou změnu ústavy republiky, a že nejen neučinil o tomto svém zjištění oznámení, jak bylo jeho povinností, aby jeho další činnost zmařil, nýbrž že svým chováním mu dal na jevo, že s jeho činností souhlasí a ji schvaluje.

Tento závěr je opřen především o údaje Obuchovy, na př. :

" Ursiny měl čas rozdělen tak, že jsem mu ráno referoval o politických událostech a odpoledne, kolem 2 - 3 hod. zavolal si mě obyčejně k sobě a tehdy zase on, způsobem přátelského a poloúředního rozhovoru, vracel se znovu k mému rannímu referátu, případně rozváděl blíže své názory o věcech, o kterých jsme téhož dne ráno spolu debatovali. Stávalo se, že v těchto odpoledních rozhovorech jsem s ním prodebatoval ráno mnou nadhozené otázky. "

" Již při těchto referátech se na mě pan náměstek předsedy vlády často obrátil s tím, abych mu vyjádřil svoje mínění. "

" Panu náměstkovi předsedy vlády vyhovovalo u Ďurčanského to, že hned od začátku tento věděl co a jak chce, že v emigraci založil Slovenský akční výbor s přesně vymezeným programem, se kterým v zásadě nemohl souhlasit, ale

souhlasil s jeho prováděním. U Sidora se mu nelíbila jeho politická liknavost, jakož i jeho osobní třenice s Ďurčanským. "

" Pan náměstek předsedy vlády se přede mnou několikrát rozhovořil o vnitřních poměrech v DS a měl jsem dojem, že našel člověka, kterému může o všech těchto věcech vyprávět. "

" Během času uměl jsem si již z amerických novin přesně utvořit obraz o obou politických směrech v emigraci a moje referování panu náměstkovi předsedy vlády vedl jsem v tom smyslu, jako bych se měl od něho dozvědět, který směr by panu náměstkovi předsedy vlády za změněných poměrů vyhovoval.

Pan náměstek předsedy vlády byl však vůči mně velmi obezřelý, protože ještě přesně nevěděl, na čí stranu se já osobně kloním a koho případně dále informuji. Jak jsem již podotkl dříve, u Ďurčanského se mu líbila jeho odvaha, se kterou za tak těžkých politických poměrů zasahuje ze zákulisí, i když celkem v mizivé míře a celkem bezvýsledně pro dnešní politický směr v ČSR, a odvažuje se pracovat v politickém podsvětí. Sidorova váhovitost v politickém nazírání mu neimponovala.

Nejednou se mě ptal, na kterou stranu bych se klonil, kdybych měl možnost. Takové otázky mě přímo překvapovaly, neboť jsem je nemohl spojit se svým postavením. Pan náměstek zpozoroval moje překvapení a jednou mě při podobném rozhovoru žertem řekl, že jako mladý a průbojný člověk, toužící po kariéře, jistě bych se přidal na stranu Ďurčanského. "

" Ale již tím, že se o věci / míněno: o emigraci / psalo, informovala se nepřímo veřejnost. Byl to jeden z prostředků obeznámiti veřejnost o činnosti slovenské emigrace. "

" Ba, šel jsem tak daleko, že jsem panu náměstkovi ukázal i leták Dr. Ďurčanského a Slovenského akčního výboru. Byl jsem překvapen, že se mě nezeptal, od koho a odkud ho mám. "

" Ursíny mně potom častěji zdůrazňoval moji povinnost tiskového referenta psáti do novin a informovat tak veřejnost o těch skutečnostech ze zahraničí, které jsem se z novin a bulletinů dočetl. Při každé takové příležitosti mně zdůraznil, abych v těchto člancích zdůraznil Ďurčanského protikomunistický postoj. Tyto články jsem někdy musel vypracovat ve formě přednášky, případně jako informace pro jiné osoby. Mám dojem, že tyto moje výtahy z novin a jiných časopiseckých pramenů používal pan náměstek předsedy vlády při svých cestách po Slovensku, zejména při politických přednáškách. Tyto články jsem později uveřejňoval jako krátké zprávy v " Nových prúdech ", případně jako bulletiny DS, která si je cyklostylovala a rozesílala po jednotlivých sekretariátech. V této domněnce mě utvrzuje to, že DS vydávala podobné bulletiny z oblasti hospodářské, které vydávalo nepřímo pověřenectvo zemědělství a pověřenectvo informací. Moje zprávy, které jsem čerpal z novin, byly takového rázu, že podobné nedostávala ani pověřenectva, ani ministerstva. Byly určeny jen členům vlády.

Přiznávám se, že jsem byl rád, když jsem mohl u pana

náměstka opatřiti pro Dr. Đurčanského tak cenné zprávy; zejména důvěrné informování mé osoby o politickém zakulisí DS. Tuto informaci pana náměstka jsem téměř doslova reprodukoval v dopisech Dr. Đurčanskému, nezapomínaje při tom přidati svoje poznámky, zejména tu, jak chce zneužívatí postavení katolíků v DS pro svoje stranicko-politické cíle.

Dále jsem Dr. Đurčanskému napsal svůj dojem, že náměstek předsedy vlády kvituje s jakýmsi uspokojením fakt, že Dr. Đurčanský z celé zahraniční akce jediný přesně ví, co ze svého politického programu bude v budoucnosti zastávat, nehledě při tom na Sidorův postoj, neboť logicky by vyplývalo, že by v zahraničním boji se s Dr. Đurčanským spojil, případně s ním po rozdělení úloh spolupracoval.

" Pan náměstek předsedy vlády mi postupem času ve formě rozhovoru sděloval i takové věci, do kterých jsem neviděl, a které mě do té míry ani nezajímaly, z čehož jsem vycítil, že o mém spojení se zahraničím ví, nebo alespoň tuší, pouze ještě neví, na kterou skupinu jsem zapojen. Tento dojem jsem nabyl z toho, že se střídavě zmiňoval přede mnou i o skupině Karla Sidora a jeho spolupracovníků, jindy zase o skupině Đurčanského a jeho lidech.

Právě na těchto rozhovorech jsem si utvořil mínění, že pan náměstek o mém spojení ví a dává mým prostřednictvím na vědomí svůj názor lidem, pracujícím v zahraničí. V dopisech Dr. Đurčanskému jsem se o tom zmínil, nezapomínaje připomenouti, že to, co mu píši, je názor mého šéfa, náměstka předsedy vlády."

Mohlo by být namítáno, že přes to však náměstek Ursíny netušil, jakou osobu má v Obuchovi ve svém kabinetě-

tu. Leč ani tato námitka neobstojí, když uvážíme, že byl zavčas upozorněn pres. šéfem ^{předsedou vlády} Ing. Reimannem, že Obuch je osobou státně nespolehlivou a když mu bylo známo, že byl ze zaměstnání ve filmovém ústředí propuštěn, právě pro svou státní nespolehlivost.

Z dosavadních výsledků šetření plyne však dále podezření, že náměstek předsedy vlády Ursíny byl sám přímo ve spojení s Đurčanským. Také toto podezření se opírá hlavně o výpověď Obuchovu, který udal zejména :

" Počátkem listopadu obdržel pan náměstek předsedy vlády přes Ameriku dopis, podepsaný vlastnoručně Dr. Đurčanským. K tomuto dopisu byla přiložena i dvě memoranda, vypracovaná pravděpodobně Dr. Đurčanským.

V dopise, jak se pamatuji, psal Dr. Đurčanský Ursínymu proto, že jako čelný funkcionář v dnešním státním zřízení jistě vidí nedostatky, které s sebou přinesl čas a politický vývoj na Slovensku. Ostře odmítl ilegální činnost Ursínyho v r. 1939 - 1944 a vyhlásil ji za neplatnou. Poté se Đurčanský obrátil na náměstka předsedy vlády s nadějí, že jako demokrat bude od přijetí tohoto dopisu intenzivněji uplatňovat demokratické zásady v tom státním zřízení, které sám pomáhal budovat. V dopise mu vytýká, že i když už zamítl nacionální pohyb Slováků, nesmí zamítnouti jeho svaté právo a povinnost v boji proti komunismu, neboť jeho demokratické smýšlení je neslučitelné s komunistickým učením. Žádá ho, aby si připojená memoranda důkladně pročetl a podle nich v daných možnostech pracoval, i když je samozřejmé, že od něho nemůže nic žádat, co by přímo podpořilo politické snahy Dr. Đurčanského. Dále Dr. Đurčanský Ursínymu psal, že bude-li účinně bojovati

proti komunismu, spokojí se s jeho prací.

Připojená dvě memoranda obsahovala státnická pojednání Dr. Ďurčanského, zaslaná OSN a mírové konferenci. V obou memorandách prohlašuje Ďurčanský, že Slovensko s daným stavem nesouhlasí, a zejména nesouhlasí s tím, že bylo zařaděno mezi ty státy, které přijaly a souhlasily s učením komunistickým. Dr. Ďurčanský obšírně rozebírá celou slovenskou minulost a její křesťanský charakter.

Náměstek předsedy vlády si nechal dopis i obě memoranda opsat ve svém kabinetu a originály postoupil ministerstvu vnitra v Praze. "

" Pan náměstek předsedy vlády měl mnoho výhrad proti vývodům Ďurčanského v jeho memorandu. Zejména v otázce slovenské státnosti, která za daného politického stavu je úplně vyloučená, ale projevoval jakési nepřímé sympatie s názory Dr. Ďurčanského ve věci komunismu a křesťanství, a neslučitelnosti těchto dvou světových názorů na Slovensku. Je samozřejmé, že on jako demokrat nemohl s komunistickou naukou souhlasit, ale překvapovalo mne, jak si pan náměstek osvojil názory Ďurčanského na tento problém.

K těmto memorandům a k dopisu Ďurčanského jsme se později ještě několikrát vrátili a vím, že náměstek Ursíny se i žertovně o těchto listech vyjádřil, jako kdyby prý Dr. Ďurčanský chtěl panu náměstkovi předsedy vlády referovat o své politické činnosti v zahraničí. "

Proces Tisův vyvolal mezi některými příslušníky DS odpor, který se projevil mezi jiným podpisovou akcí, jejímž účelem bylo dosáhnouti potlačení procesu nebo aspoň osvobození Dr. Tiso. Některé z vůdčích osobností strany DS - a mezi nimi byl zřejmě i náměstek předsedy vlády Ursíny -

přislíbili katolickému křídlu DS, že se zasadí o osvobození nebo aspoň o vyloučení trestu na životě Dr. Tiso. Náměstek předsedy vlády Ursíny použil tehdy služeb Obuchových k dosažení tohoto cíle, a to způsobem, jež líčí dál Obuchův protokol :

" V té době byl již Dr. Tiso na Slovensku v Bratislavě a od náměstka Ursínyho jsem se dozvěděl, že na Národní soud i Demokratickou stranu, jakož i na jednotlivé politiky přicházejí přípisy s mnohými jmény, ve kterých tyto osoby dožadují se osvobození Dr. Tiso, ba dokonce žádají, aby proces s Dr. Tiso byl potlačen. Náměstek Ursíny se mi o této věci zmínil velmi obsažně, a řekl mi všechno, anebo téměř všechno, co s touto podpisovou akcí souviselo. Položertem - polovážně mi nadhodil, že takové věci by se zahraničí hodily, zejména kdyby americké noviny psaly o množství podobných přípisů, které političtí činitelé na Slovensku dostávají.

Náměstek předsedy vlády již v té době jistě tušil těžkosti, které se vyskytnou kolem procesu s Dr. Tiso a jistě měl obavy, že závazek, který on a jeho společníci dali t.zv. katolickému křídlu DS, totiž, že Dr. Tiso bude osvobozen nebo alespoň nebude popraven, nebude moci splnit. Proto by byl rád, aby americké noviny jak Dr. Ďurčanského, tak i Karla Sidora v této jeho akci jim zde doma pomohly.

Mám téměř dojem, že hledal spojení na americké noviny, které by byly ochotny pomoci v této těžké situaci DS. Odůvodňuji to tím, že při mých referátech z amerických novin se mě několikrát ptal, zda nevím, jestli by některé noviny byly ochotny postavit se za osobu Dr. Tiso. "

" Podrobně jsem opsal Dr. Đurčanskému hromadné připsy a podpisy jednotlivců, i skupin týkající se blížícího se soudu s Dr. Tiso, jakož i poznámku Ursínyho, že by bylo třeba tyto podpisy zaslat do amerických novin.

Chtěl jsem se ukázat před Dr. Đurčanským a proto jsem se Ursínyho zeptal, jak by se tato věc dala zařídit. "

" Můj osobní dojem je ten, že náměstek předsedy vlády přede mnou hovořil z taktických důvodů docela jinak proto, že měl asi již tušení a vědomost o tom, že jsem ve spojení se zahraničím, což zneužil. Tak na př. velmi ostře již tehdy odsuzoval předsedu Národního soudu, jakož i ostatní žalobce, z čehož jsem měl dojem, že se chce přede mnou meremocí postavit do pozice kritika celého procesu. "

" Mé referáty u pana náměstka byly na denním pořádku a pan náměstek nepřestával přede mnou kritisovat celé ovzduší kolem procesu proti Dr. Tiso. Z toho všeho jsem měl bezprostřední dojem, že náměstek předsedy vlády tím ode mne nepřímou žádá, abych tyto " křivdy " rozšířil mezi známými jak na Slovensku, tak případně i v zahraničí. "

" Pan náměstek předsedy vlády, jak jsem se dozvěděl, již v té době spolu s Dr. Lettrichem a jinými osobami podnikali vše možné, aby odstranili předsedu Národního soudu. Protože se jim to nepodařilo, i přede mnou, i před jinými osobami v kabinetu ostře kritisoval Dr. Daxnera a já jsem měl dojem, že to říká proto, abych jeho názory o tom sám rozšiřoval.

Ovšem, co jsem od náměstka předsedy vlády v tomto

stadiu procesu proti Dr. Tisovi získal, napsal jsem i Dr. Ďurčanskému, abych tím alespoň částečně nahradil svoji nemohoucnost rychlého zasílání materiálu z procesu. "

" Pan náměstek předsedy vlády chtěl, jak jsem již výše vzpomenul, na místo Dr. Daxnera dosaditi jinou osobu, neboť byl přesvědčen, že nynější předseda Národního soudu jest stranicky zaujat proti obžalovanému Dr. Tiso a podle toho potom udává i celý směr procesu. "

" Všechny tyto skutečnosti jsem oznamoval Dr. Ďurčanskému. Pamatuji si, že jsem to jednou i nepřímo nadhodil panu náměstkovi ve formě otázky, že co by se stalo, kdyby veřejnost poznala celé zákulisí, případně, jak by se pan náměstek stavěl, kdyby se o této otázce veřejně psalo, t.j. o tendenčnosti soudu. On mi na to odvětil, že věří, že přijde čas, kdy se toto všechno veřejnost doví. Já jsem mu tuto otázku nadhodil jen pro jakési vlastní vnitřní upokojení a když jsem od něho dostal takovouto odpověď, nepovažoval jsem své referáty Dr. Ďurčanskému za nějaké zvláštní provinění, t.j. když je náměstek předsedy vlády přede mnou veřejně vyprávěl.

Asi v únoru dostal pan náměstek další dopis od Dr. Ďurčanského. Celý dopis byl vlastně podrobně rozebraný problém viny a neviny Dr. J. Tiso tak, jak ho viděl Dr. Ďurčanský. O tomto dopisu jsem s náměstkem podrobně debatoval, neboť mi jej dal přečíst a i americké noviny, hlavně " Slovák v Americe " a " Slovenská obrana " se o celém procesu zeširoka rozepisovaly.

Pan náměstek s mnohými vývody Dr. Ďurčanského

souhlasil a dal najevo, že ani on. t.j. náměstek předsedy vlády, by nedovedl lépe slovy vystihnouti pravé pojmenování a charakterisování určitých zjevů vyskytnuvších se v procesu. Pamatuji se, že jsem mu tehdy znovu položil otázku, kým je asi Dr. Ďurčanský tak podrobně informován, na což mi náměstek předsedy vlády odpověděl, že tento má na Slovensku mnoho dobrých a spolehlivých zpravodajů. Náměstek předsedy vlády doprovodil tato slova takovým posuňkem tváře, že jsem měl dojem, jako kdyby mezi tyto dobré zpravodaje počítal i mne.

Při jiné příležitosti jsem mu opět referoval o velké hromadné podpisové akci ve prospěch Dr. Tiso, jak jsem se o ní dozvěděl z novin. Hlavně časopis "Dnešek" psal o tisících podpisů ve prospěch Dr. Tiso.

Přiznávám se, že jsem tuto zprávu převzal a napsal jsem ji Dr. Ďurčanskému s udáním pramene. Když zpráva vyšla v amerických novinách, ukázal jsem ji panu náměstkovi předsedy vlády, který tuto moji zprávu přijal s uspokojením a rozhovořil se přede mnou o celé podpisové akci.

Vzpomínal, že se o věci hovořilo i mezi poslanci DS, kteří se tomuto zjevu marně pokoušeli čeliti, ale lidé šel spontánně za věcí, ba staly se prý i případy, že místní funkcionáři DS celou tuto akci neoficiálně organisovali.

Podpisová akce se neomezovala jen ve prospěch Dr. Tiso, ale byla nejednou namířena proti osobě předsedy Národního soudu, což náměstek předsedy vlády nepřímou schvaloval a měl jsem dojem, že s touto druhou akcí sám souhlasí. "

" Tak si ku př. pamatuji, že v souvislosti s od -

souzením Dr. Tiso jsem se od pana náměstka dozvěděl, že bylo zatčeno několik osob, Tuto zprávu jsem napsal Čulenovi s tím, aby mi zjistil podrobněji, co se o celém tomto zatýkání dověděl, on si zprávy získal, konkrétněji je opsal, vzpomínaje na př. počet zatčených, případně stav, ze kterého se zatýkalo / kněží /, a doplniv takto moje údaje, zprávu mi vrátil, kterou jsem já, doplniv ji ještě svými novějšími údaji, případně svými výmysly, odeslal dále Dr. Ďurčanskému. Tak ku př. tato zpráva v konečném znění udávala, že na Slovensku a v Bratislavě jsou hromadná zatýkání, hlavně kněží a slovenské inteligence, která se jednoznačně staví za osobu Dr. Josefa Tiso. "

S tímto jednáním souvisí závažný případ, sběhnuvší se okolo tajné schůze vlády, v níž se projednávala otázka milosti pro odsouzeného Dr. Tiso. Tajný protokol o této schůzi nejen že náměstek Ursíny dal Obuchovi, ale uložil mu také, aby pořídil 5 opisů protokolu, při čemž dopustil, aby s těmito opisy bylo nakládáno tak, že se o obsahu dokumentů dověděl nezjistitelný počet lidí, nejméně 11, totiž :

Ing. Kubrický
Dr. Vodnák
Šimáková
Cifriněcová
Prekopová
Obuch
Pospíšil } studenti
Brepta
Čulen
Ďurčanský
Žemlová, úřednice ÚNS

nemluvě ani o tom, že byl v zahraničí uveřejněn. Byl tedy

vinou náměstka Ursínyho zveřejněn dokument, který měl býti chován v tajnosti. K tomu praví dále ve svém protokolu Obuch :

" Dne 16. dubna bylo mimořádné zasedání vlády, které bylo vyhlášeno za tajné a jediným bodem programu bylo projednání žádosti Dr. Tiso o udělení milosti. Já jsem osobně toho dne nezůstal až dokonce v úřadě, neboť pan náměstek vlády nám již ráno naznačil, že zasednutí vlády bude trvati delší dobu a není naděje na záchranu Dr. Tiso před výkonem trestu smrti.

Druhého dne ráno nám pan náměstek podal zprávu o zasednutí vlády. Mně potom osobně ještě jednou při mém referátu, poněvadž časopisy už o celé věci psaly, některé podrobnosti objasnil. Na podkladě těchto jeho slov jsem si pro sebe sestavil rekonstruované zasednutí vlády, reprodukuje slova pana náměstka tak, jak mi je povídal, jako výroky jednotlivých ministrů v ústřední vládě. Toto reprodukování, jak jsem později zjistil, bylo nesprávné a nepřesné. Neměl jsem s ním žádné úmysly, chtěl jsem si jen blíže zapamatovati určité výroky, jak mi je pan náměstek naznačil. Právě tak nepřesné potom byly i moje výroky jednotlivých ministrů, jak jsem si je já zapsal pro svoji soukromou potřebu, poněvadž bylo nemyslitelné, abych si z prvního poslechu obšírné materie dovedl všechno zapamatovati.

Toto vzpomínám proto, neboť tento vlastnoruční zápis o mimořádné schůzce vlády zůstal v mém stole v kabinetu. Sám jsem ho považoval za nepřesný a tím i neupotřebitelný, a to tím více, že o několik dnů později se mi

dostal do rukou autentický zápis o této schůzce vlády.

Celý případ se odehrál takto :

Asi na druhý den zavolal si mě pan náměstek do svého kabinetu a podal mi tajný protokol o tomto zasednutí vlády s tím, abych ho pětkrát opsal. Řekl mi, že je to velmi důvěrné, abych si s celým opisováním pospíšil a vrátil mu co nejdříve všech pět průklepů. Vyhotovil jsem těchto pět průklepů a vrátil jsem mu je. Tehdy mi pan náměstek dal jeden z těchto průklepů do ruky a řekl mi, abych z něho proň udělal článek, v němž bych na podkladě tohoto protokolu ozřejmil celé zákulisí, v jakém se hrálo při pojednání o milost. Při tom mi povídal, abych v článku vyzvedl tu skutečnost, že ministři DS hlasovali pro milost. Já jsem článek v tom smyslu a podle jeho příkazu sestavil a dal jsem mu ho. Náměstek předsedy vlády mi řekl, že si ho přečte. Průklep protokolu tajného zasedání ode mne nežádal. Ještě téhož dne jsem byl u pana náměstka, nevím přesně proč. Na jeho stole ležel můj článek, v němž již náměstek předsedy vlády činil nějaké opravy. Můj článek v časopise uveřejněn nebyl, zjistil jsem to v "Čase". Kdo napsal druhý článek, nevím, ani jsem po věci nepátral. Poněvadž mi pan náměstek předsedy vlády při odevzdávání mého článku povídal rozhořčeně a znechuceně, že se o celém případě musí všichni dozvědět, měl jsem dojem, že mě tím nepřímou nabádá, abych s průklepem, který ode mne nežádal ani tehdy, ani později, naložil volně.

Průklep tohoto protokolu jsem zaslal Čulenovi s tím, aby ho opsal, neboť jsem myslel, že ho pan náměstek

předsedy vlády bude po čase tento ode mne žádat, aby jeden průklep nechal / Čulen / u sebe v Bratislavě a druhý, spolu s tím, který jsem mu já poslal, mi vrátil do Prahy. Tak se i stalo. Já jsem jeden exemplář, opsaný v Bratislavě, poslal Dr. Ďurčanskému do Říma. Již před tím jsem Dr. Ďurčanskému o tom psal, vysloviv své obavy z případného odhalení, že by mnoho osob těžko neslo odpovědnost a následky, poněvadž však pan náměstek ode mne nežádal ani po 10 - 14 dnech protokol, poslal jsem ho Dr. Ďurčanskému. On mi příjem potvrdil.

Dodatečně připojuji, že Dr. Ďurčanský poslal panu náměstkovi předsedy vlády asi v první polovině měsíce března nové memorandum ve formě dopisu, v němž se ohrazuje proti právoplatnosti Národního soudu, jakož i celého souzení Dr. Tiso v Bratislavě. Zešíroka odůvodňuje právní nepodloženost Národního soudu v Bratislavě, jakož i jeho protizákonné stíhání Dr. Tiso. Když jsem o věci s panem náměstkem hovořil, měl jsem dojem, že s mnohými vývody Dr. Ďurčanského v tomto dopise souhlasí a uznává jeho argumenty, případně je na některých místech ještě doplňoval, nebo opravoval.

Pokud si pamatuji, komentář pana náměstka k vývodům Ďurčanského memoranda, lépe řečeno listu, byl asi ten, že jsou určité rozpory zákonných ustanovení mezi minulostí a dneškem. Myslím, že pan náměstek narážel na t.zv. židovské zákony. "

" V "Národní obrode" a v "Pravdě" jsem se dočetl, o jakémsi otevřeném listu Konstantina Čulena, který byl uveřejněn v časopisu amerických Slováků " Jednota ". Když

jsem o věci referoval panu náměstkovi předsedy vlády, tento mi na můj referát řekl, že Čulen by mohl být rád, že dýchá, a neměl by rozdělovat emigraci v zahraničí."

Na základě těchto skutečností jeví se dostatečně odůvodněným podezření, že náměstek předsedy vlády Ursíny se dopustil jednak zločinu přípravy úkladů o republiku tím, že se spolčil s Đurčanským a s Otto Obuchem k úkladům o republiku / § 2 zákona na ochranu republiky/, že se dále dopustil zločinu nepřekažení nebo neoznámení trestných ~~činů~~ ^{činů} a to tím, že nepřekazil Obuchovu činnost, ačkoliv tak bez nebezpečí pro sebe a osoby blízké snadno učiniti mohl a ani neoznámil úřadu, že se taková činnost chystá. Kromě toho je tu odůvodněno podezření také potud, že náměstek Ursíny jakožto úředník republiky zneužil v jemu svěřeném úřadě moci mu svěřené, aby způsobil škodu státu tím, že byly zveřejněny skutečnosti, jež vláda tajila, čímž vznikla škoda státu na jeho právu na utajení takovýchto skutečností / § 101 tr. zákona /. I kdyby se však ukázalo, že není dostatečných důvodů k stíhání jmenovaného pro uvedené trestné činy, nebude jistě pochybností o tom, že emigrantské sdružení Đurčanského patří mezi organizace, na něž se vztahuje předpis § 17 zákona na ochranu republiky a tu je trestný pro přečin každý, kdo znaje účel takového sdružení se s ním stýká. A tato činnost je dána právě v případě náměstka předsedy vlády Ursínyho.

2
státní
činitel!